herpy

KAMÆLEONER

Crested Chameleon

Trioceros cristatus

Trioceros cristatus er en middelstor kamæleon fra lavlandsskovene i Vest- og Centralafrika. Hannen har en høj, vifteformet sejlkam på ryg og hale, og huden mellem strubens skæl er knaldrød eller orange. Arten er vanskelig at holde og kræver konstant høj luftfugtighed, så den er kun for den meget erfarne holder.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo cristatus*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-28 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**3-5 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Regnskov**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 60 × 90 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**23-25 °C**
Temperatur, nat	**20-23 °C**
Luftfugtighed	**80-100 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**11-37 æg**
Kuld pr. år	**1-2**
Inkubation	**240-300 dage** ved 19-22 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Trioceros*. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter, som udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst. Ingen kamæleoner er forbudt for private i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder.

Om arten

Trioceros cristatus er en middelstor kamæleon. Hunnen er størst og når omkring 28 cm i alt, hannen omkring 25 cm. Halen er forholdsvis kort i forhold til kroppen. Hovedet er fladt, og bag det rejser sig en høj, spids hjelm, som dannes af sidekammene. Hovedkammen i midten er enkel. Skællene er glatte med spredte, større og flade skæl mellem de almindelige. Artsnavnet *cristatus* betyder kamprydet og henviser til kammene på ryg og hale, som blev beskrevet første gang netop hos denne art.

Hannen har en høj, vifteformet sejlkam på ryg og hale, som er mindre udviklet hos hunnen. Grundfarven er brun, grøn, kakifarvet, rødbrun eller grå, ens over kroppen og med et uregelmæssigt, netagtigt mønster. Hunnerne er grønnere, mens hannerne er mest brune, kakifarvede og grå. Strubens hud mellem skællene er knaldrød eller orange. Hannen har klarblå skæl langs kanten af hjelmen, som lyser op under revirdisplay.

Levetiden er ikke dokumenteret; 3-5 år i boksen er et skøn ud fra andre mellemstore *Trioceros*-arter. Temperamentet er forskelligt hos de to køn: hannerne er oftest sky, mens hunnerne kan være aggressive. Arten blev beskrevet som *Chamaeleon cristatus* i 1837, stod længe i slægten *Chamaeleo* og har siden 2009 hørt til *Trioceros*. I ældre litteratur hedder den *Chamaeleo cristatus*.

Udbredelse og levested

Trioceros cristatus lever i Vest- og Centralafrika: på øen Bioko og i Ækvatorialguinea (Mbini), Cameroun, Den Centralafrikanske Republik, Congo (Brazzaville), Gabon, Nigeria, Ghana og Togo. Typelokaliteten er Gabon. Den nævnes også fra Den Demokratiske Republik Congo, men forekomsten er usikker, og landet er ikke med på kortet.

Arten har et meget stort udbredelsesområde på over 1.000.000 km². Den står som ikke truet (LC) på IUCN's rødliste. Levesteder ødelægges mange steder, men arten tåler til en vis grad forstyrrede områder. Den indsamles undertiden til dyrehandlen, og nogle lokale bestande kan være gået tilbage på grund af det.

> **Oprindelig udbredelse:** Ækvatorialguinea, Cameroun, Den Centralafrikanske Republik, Congo-Brazzaville, Gabon, Nigeria, Ghana og Togo.

LEVESTED

Arten findes fra havniveau op til omkring 900 m og lever i skov, også sekundærskov, i mosaikker af skov og savanne og på dyrket jord. Det er altså et lavlandsdyr og ikke en bjergart som mange af de andre *Trioceros*-arter.

Klimaet er varmt og meget fugtigt hele året. Arten lever lavt i vegetationen og færdes mere på jorden end de fleste kamæleoner.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Trioceros cristatus*, og arten er meget vanskelig at holde, også for erfarne holdere. Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 60 × 60 × 90 cm (længde × bredde × højde). Målet er lånt fra de beslægtede *Trioceros quadricornis* og *Trioceros montium*, som er på samme størrelse. Arten holdes alene.

Et net- eller hybridterrarie giver den ventilation, kamæleoner har brug for, også ved høj fugt, og glassider virker som spejle, så dyret tror, der er en artsfælle i nærheden. Indret terrariet tæt med levende planter og rene, tørre grene i forskellige tykkelser. Arten færdes mere på jorden end de fleste kamæleoner, så giv både lave og høje siddepladser og dæk en del af bunden med løv og planter. Undgå giftige planter som vedbend og philodendron. Hæng termometer og hygrometer op fra første dag.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

TEMPERATUR

Temperaturen skal være nogenlunde konstant: 23-25 °C om dagen og kun et par grader lavere om natten, 20-23 °C. Arten soler sig sjældent, så der er ikke brug for en kraftig varmeplet. En lille lampe med lav effekt er nok, og terrariet må ikke blive lige så varmt som hos varmekrævende arter som *Chamaeleo calyptratus*. Hold øje med, om dyret søger hen til lampen, for det kan være tegn på sygdom eller stress.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kræver et ekstremt fugtigt, næsten vådt miljø. En ultralydsforstøver, der kører hele tiden og lægger dug i terrariet, og et jævnt drypanlæg om dagen dækker behovet. Luftfugtigheden skal være 80-100 % hele døgnet.

Dyret drikker dråber fra blade og grene og ikke af en skål. Luften skal samtidig være i bevægelse, så planter og grene kan tørre lidt op ind imellem, og så der ikke opstår bakterie- og svampevækst. Sunkne øjne og rynket hud er tegn på udtørring.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv. Den soler sig sjældent, men har godt af meget UVB, og to UVB-rør over terrariet kan bruges. Zone 2 er et skøn ud fra beslægtede skovkamæleoner som *Trioceros deremensis*. Det svarer til et UV-indeks på 1-3 det sted, hvor dyret kommer tættest på lyset, og skygge længere nede. Rør skiftes efter producentens anvisning. Dagslængden er omkring 12 timer, fordi arten lever tæt på ækvator. Almindeligt vinduesglas filtrerer UVB fra, så naturligt sollys kræver, at dyret er uden glas, og der skal være rigelig skygge, så det ikke overophedes.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Trioceros cristatus er insektæder. De fleste almindelige foderinsekter tages gerne, men arten er ikke en aggressiv jæger. Den har en forkærlighed for larver, fx voksmøllarver og andre larvelignende foderdyr, som kun bør gives sparsomt, fordi de er fedtrige. Giv i øvrigt så varieret føde som muligt og lad foderdyrene løbe frit i terrariet.

Især hannerne er følsomme over for tilskud. Er foderinsekterne selv velfodrede med fx gulerødder og bladgrønt, bruges der kun lidt eller slet intet vitamintilskud. Fodringshyppighed og mængder er ikke dokumenteret for arten.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis. Temperamentet varierer fra sky (oftest hannerne) til aggressiv (oftest hunnerne). Flere dyr sammen giver stress, og håndtering begrænses til det nødvendige.

Et sundt dyr har fyldig, fast hud, ikke rynket, og store, runde og vågne øjne. Se i munden efter sår, tungebetændelse og meget spyt, og lyt efter hvæsen eller knitren ved vejrtrækningen. Vildfangne dyr bør have en afføringsprøve hos en dyrlæge med kendskab til kamæleoner.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har den høje sejlkam på ryg og hale og klarblå skæl langs hjelmen. Hunnen er den største og grønnere. Alder ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret.

PARRING

Der findes kun få oplysninger om formeringen af arten, og parringsforløbet er ikke dokumenteret. Drægtigheden varer 3,5-4 måneder, og hunnen kan lægge to kuld på et år.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger som regel 11-14 æg, men kuld på op til 37 æg forekommer. Hun skal have en spand eller et kar med mindst 30 cm fugtig pottejord at grave i; målet er lånt fra *Trioceros quadricornis*. Der må ikke stå vand i bunden.

INKUBATION

Æggene udvikler sig meget langsomt og klækker efter 8-10 måneder ved omkring 22 °C om dagen og nogle få grader lavere om natten. De lægges halvt nedgravet i fugtig vermiculit i en lukket beholder, som står et sted med stabil temperatur.

OPDRÆT AF UNGER

Opdræt af ungerne er ikke dokumenteret for arten. Som andre kamæleoner tørrer nyklækkede unger hurtigt ud, så de skal holdes under de samme fugtige forhold som de voksne og have små foderdyr. Hold dem enkeltvis, eller skil dem tidligt.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl i pasningen:

- Udtørring: sunkne øjne, rynket hud og appetitløshed. Skyldes for lav fugt og for lidt drikkevand.
- Luftvejsinfektioner: hvæsende vejrtrækning, spyt og gaben med åben mund. Skyldes stillestående luft og stress.
- Overophedning og varmestress: sløvhed og mørk farve.
- Overdosering af vitamintilskud, som især hannerne er følsomme for.
- Æglægningsproblemer hos hunner.
- Indvoldsorme og andre parasitter hos vildfangne dyr.

Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr ved ophørt fødeindtagelse, sunkne øjne, der ikke retter sig, eller åndedrætsbesvær.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.